

در رساله مجاز امام صادق علیه السلام

اصول فقه (بحث چهارم - اصول عملیه)

ادامه مکالمه علی بن محمد

جلسه ۴۶۷

استاد شفیعی

خلاصه بحث گذشته

شیخ انصاری: اگر چه مکاتبه علی بن محمد القاسانی، اظهر روایات در باب استصحاب است، و لکن سندش ضعیف است.

امام علیه السلام فرمودند: یقین لا یدخله الشک.

شک خللی در یقین ایجاد نمی‌کند، وجود یقین سابق فقط در استصحاب محرز است، اما در قاعده یقین، یقین سابق متزلزل شده و معدوم می‌شود.

مرحوم آخوند: این روایت اصلاً اجنبی از استصحاب بوده و مجمل است؛ بلکه می‌توان گفت: ظهور در خلاف استصحاب دارد.

ظهور مکاتبه

اگر ما قائل بعدم ظهور مکاتبه بر استصحاب هم نشویم، اقلاً می‌توان گفت: روایت اجمال دارد (ظهوری در استصحاب و یا قاعده یقین ندارد)؛ پس این مکاتبه قابلیت استدلال بر حجیت استصحاب را ندارد.

ایراد مرحوم آخوند

ظهور این روایت در استصحاب ممنوع است؛ چه رسد به اظهاریتش؛ زیرا دلالتش بر استصحاب متوقف بر این است که مراد از یقین، یقین به عدم دخول رمضان و شوال باشد (باید یقین را عدمی فرض کرد).

لکن بعید نیست مراد از یقین، یقین به دخول رمضان و شوال باشد، که وجوب صوم و افطار منوط به آن است.

استشهاد به روایات

مصنف: مکاتبه قاسانی دال بر وجوب تحصیل یقین است، و مؤید این امر بعضی از روایات است.

روایت اول: وجوب روزه به عقیده و گمان نیست، بلکه وجوبش مشروط به یقین است.

روایت دوم: وجوب روزه و افطار منوط به رؤیت هلال است و باید از شک و ظن بر حذر بود.

روایت سوم: صیام شهر رمضان به رؤیت است نه به ظن.

حاصل بحث

مصنف: چهار روایت از روایات خمسه، از حیث سند و دلالت تام بوده و ظهور در استصحاب دارند.

و اما مکاتبه، از حیث سند و دلالت، اجنبی از استصحاب است.